

IX. KICHIK TADBIRKORLIK (BIZNES)

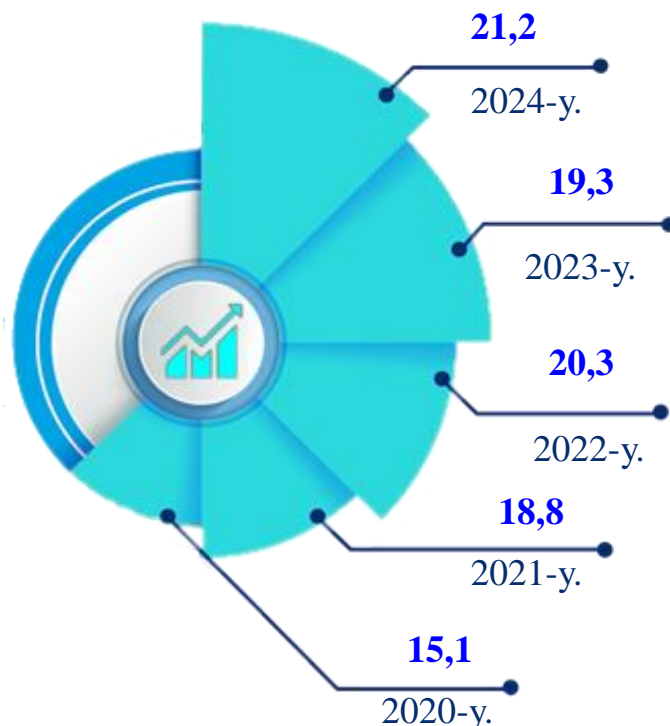
Faoliyat yuritayotgan kichik korxonalar va mikrofirmalar

2024-yilning 1-aprel holatiga faoliyat yuritayotgan kichik korxonalar va mikrofirmalar soni 21,2 mingtani tashkil etib, o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 1,8 mingtaga kupaygan. Kichik tadbirkorlik subyektlarining soni har 1000 aholiga 13,1 birlikni tashkil qildi.

Yangi tashkil etilgan kichik korxonalar va mikrofirmalar

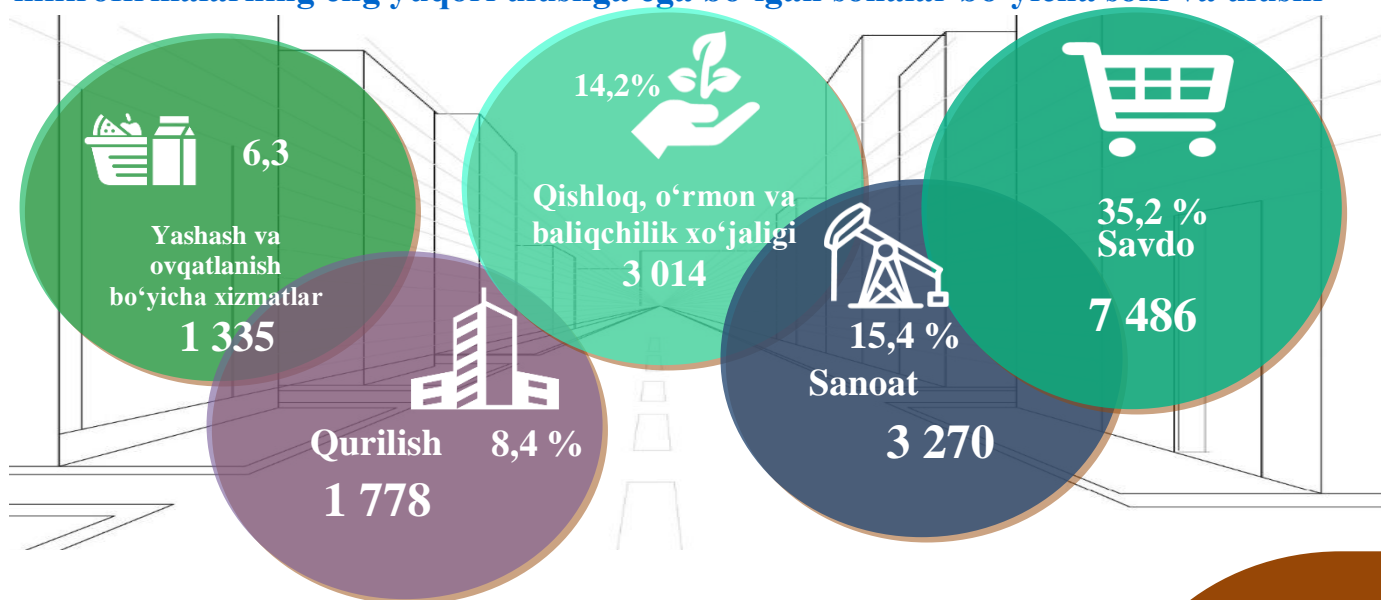
2024-yilning yanvar-martida 931 ta yangi kichik korxonalar va mikrofirmalar (fermer va dehqon xo‘jaliklarisiz) tashkil qilindi, bu o‘tgan yilning shu davriga nisbatan 51,7 % ga kamaygan.

2020-2024-yillar 1-aprel holatida faoliyat yuritayotgan kichik korxonalar va mikrofirmalar soni dinamikasi (fermer va dehqon xo‘jaliklarisiz), ming birlikda

Yuridik shaxs – o‘z mulkida, xo‘jalik yuritishida yoki operativ boshqaruvida alohida mol-mulkka ega bo‘lgan hamda o‘z majburiyatlari yuzasidan ushbu mol-mulk bilan javob beradigan, o‘z nomidan mulkiy yoki shaxsiy nomulkiy huquqlarga ega bo‘la oladigan va ularni amalga oshira oladigan, majburiyatlarni bajara oladigan, suda da‘vogar va javobgar bo‘la oladigan tashkilot yuridik shaxs hisoblanadi.

2024-yilning 1-aprel holatiga faoliyat yuritayotgan kichik korxonalar va mikrofirmalarning eng yuqori ulushga ega bo‘lgan sohalar bo‘yicha soni va ulushi

- 2024-yil yanvar-mart oylarida kichik tadbirkorlik subyektlarining tarmoqlar kesimida asosiy iqtisodiy ko‘rsatkichlari.

sanoat mahsulotini ishlab chiqarish hajmi 1301,5 mlrd. so‘mni (25,2 foiz faoliyat ko‘rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni 3 270 tani tashkil etdi);

1 435,4 mlrd. so‘mlik qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaliklarining ishlab chiqarilgan (qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaliklari yalpi mahsulotining 95,2 foizi) faoliyat ko‘rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni 3 014 tani tashkil etdi;

1 567,7 mlrd. so‘mlik investitsiyalar (umumiy investitsiyalar hajmining 36,7 foizi) 2023-yilning yanvar-martriga nisbatan 221,5 foizni tashkil etdi;

1 013,5 mlrd. so‘mlik qurilish ishlari (qurilish ishlari umumiy hajmining 90,3 foizi) (qurilish sohasida faoliyat ko‘rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni 1 778 tani tashkil etdi);

- avtomobil transporti yuk aylanmasining 2,0 foizga (respublika jami avtomobil transporti yuk aylanmasining 88,2 foizi), yo‘lovchi aylanmasining esa 0,9 foizga (umumiy yo‘lovchi aylanmasining 96,5 foizi) faoliyat ko‘rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni 967 tani tashkil etdi);

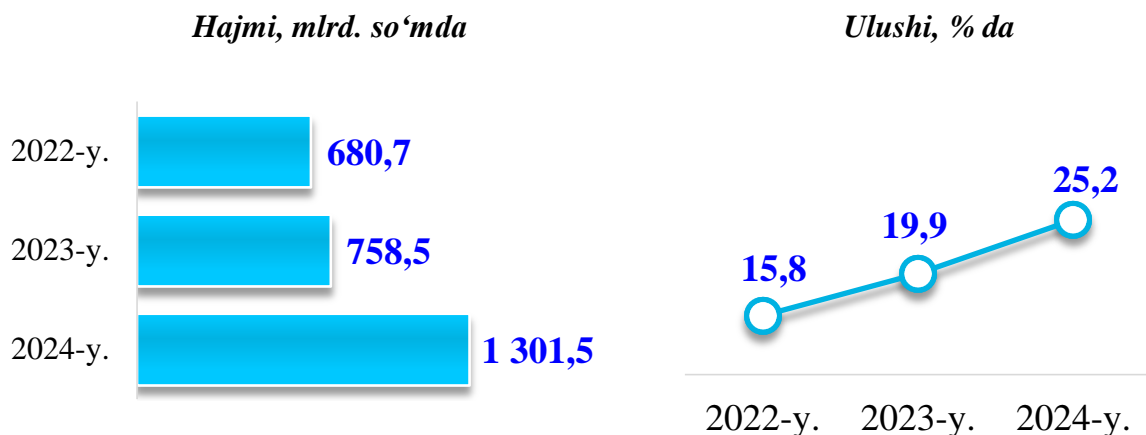
- chakana tovar aylanmasi umumiy hajmining 96,8 foizi yoki 2 311,6 mlrd. so‘m, xizmatlar umumiy hajmining mos ravishda 52,8 foizi yoki 1 883,4 mlrd. so‘mni, tashkil qildi. faoliyat ko‘rsatayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni 5 727 ta

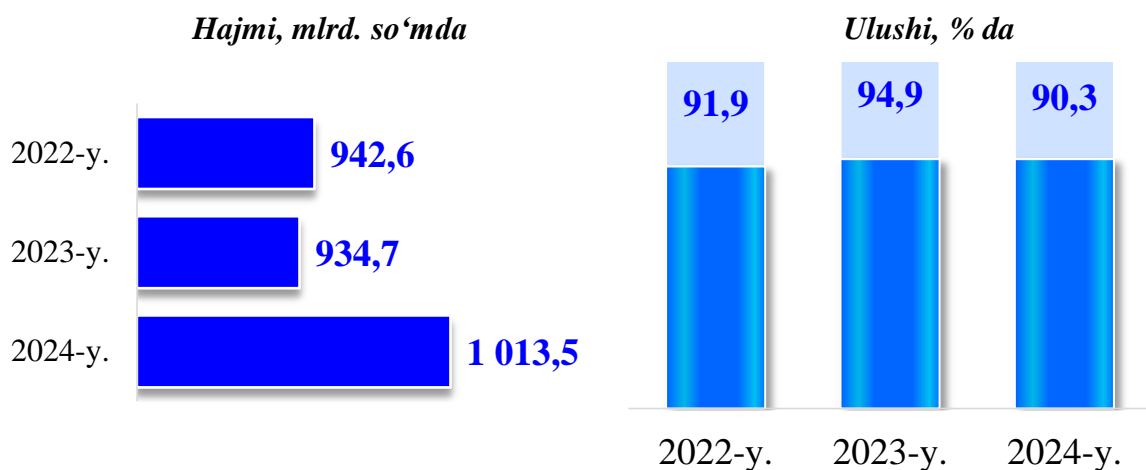
28,3 mln. AQSh dollari (umumiy eksport hajmining 31,5 foizi) 32,4 mln. AQSh dollari (umumiy import hajmining 66,5 foizidi) quradi .

2024-yilning yanvar-mart oylarida respublika yalpi hududiy mahsuloti hajmida kichik tadbirkorlik (biznes) subyektlarining ulushi 49,0 foizni tashkil qilib, 2023-yilning mos davriga (48,9) nisbatan foizni tashkil qildi.

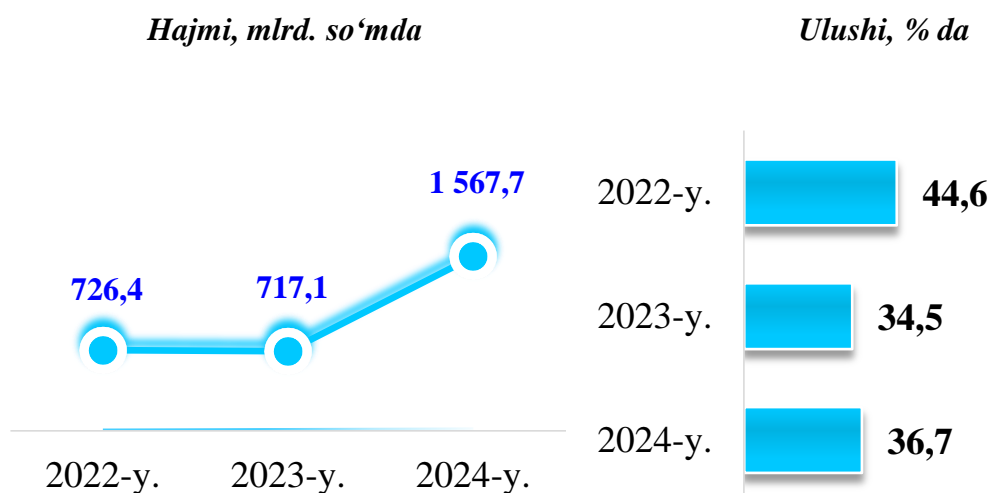
Kichik tadbirkorlik subyektlarining asosiy iqtisodiy ko‘rsatkichlari (yanvar-mart oylarida)
Kichik tadbirkorlik subyektlarida sanoat faoliyati

Kichik tadbirkorlik subyektlarida qurilish faoliyati

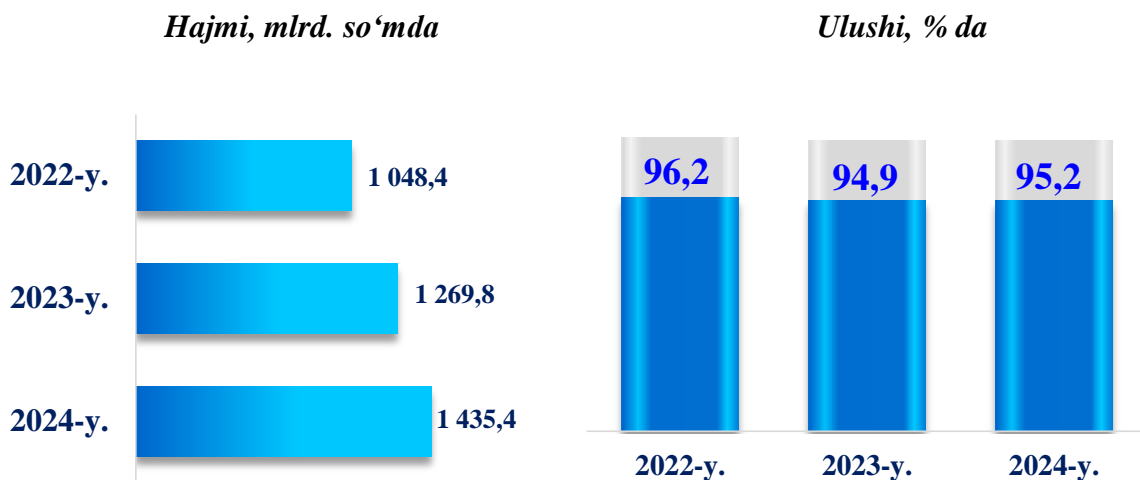

Kichik tadbirkorlik subyektlarida investitsiya faoliyati

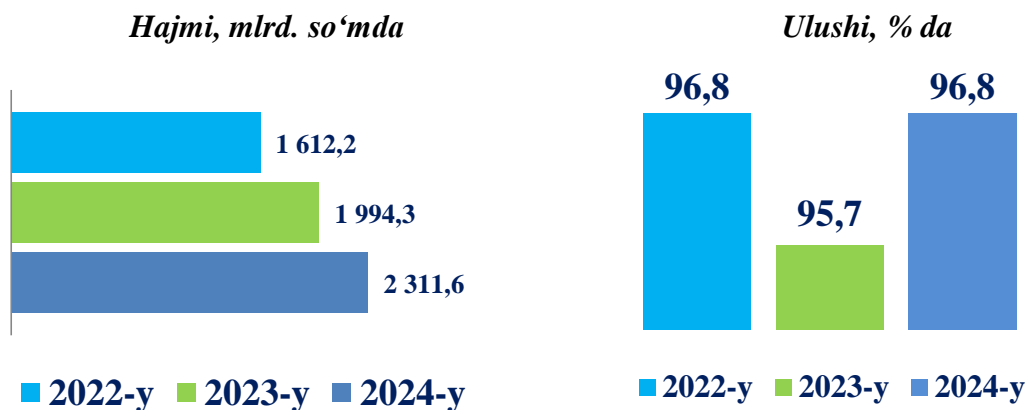

Kichik tadbirkorlik subyektlarining asosiy iqtisodiy ko‘rsatkichlari (yanvar-mart oylarida)

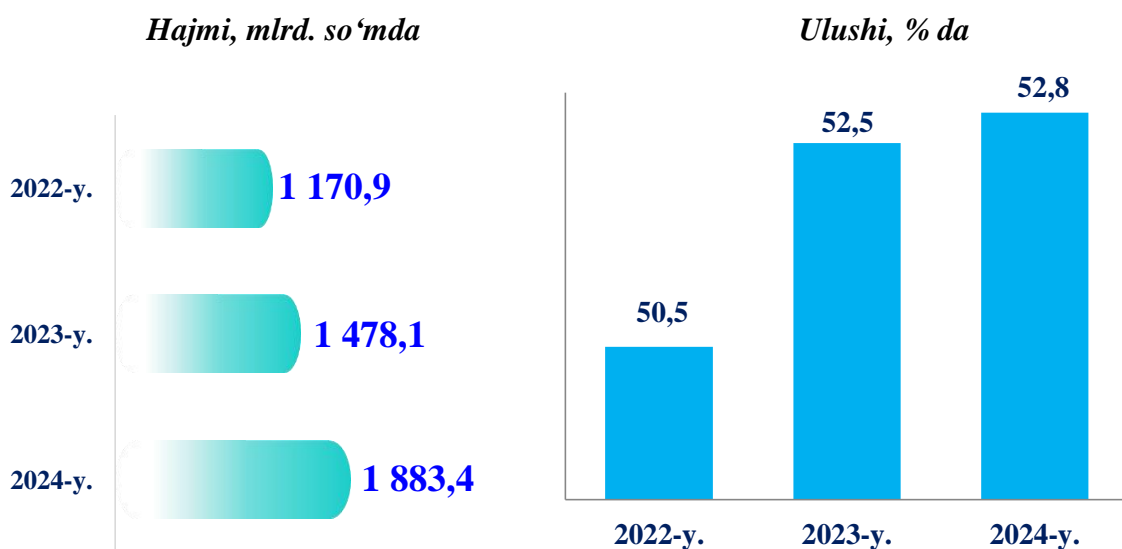
Kichik tadbirkorlik subyektlarida qishloq xo‘jaligi faoliyati

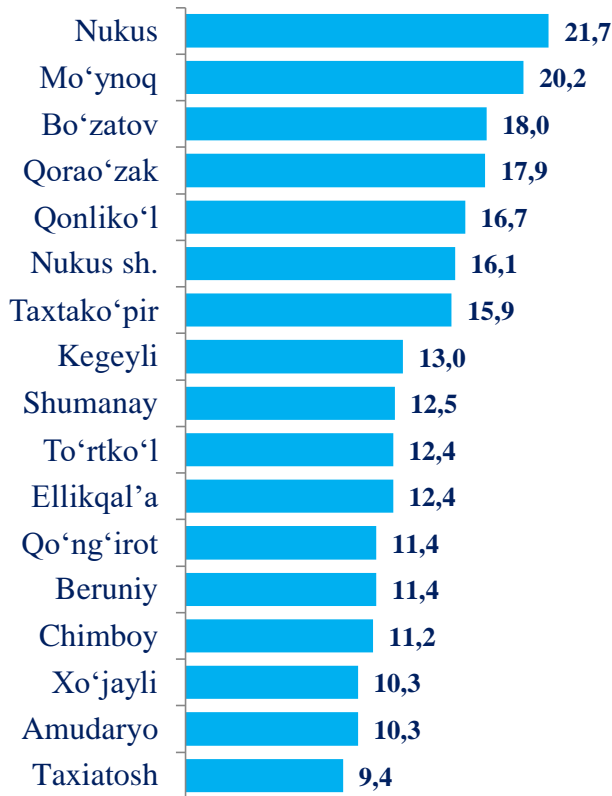
Kichik tadbirkorlik subyektlarining chakana savdodagi faoliyati

Kichik tadbirkorlik subyektlarining xizmat ko‘rsatishdagi faoliyati

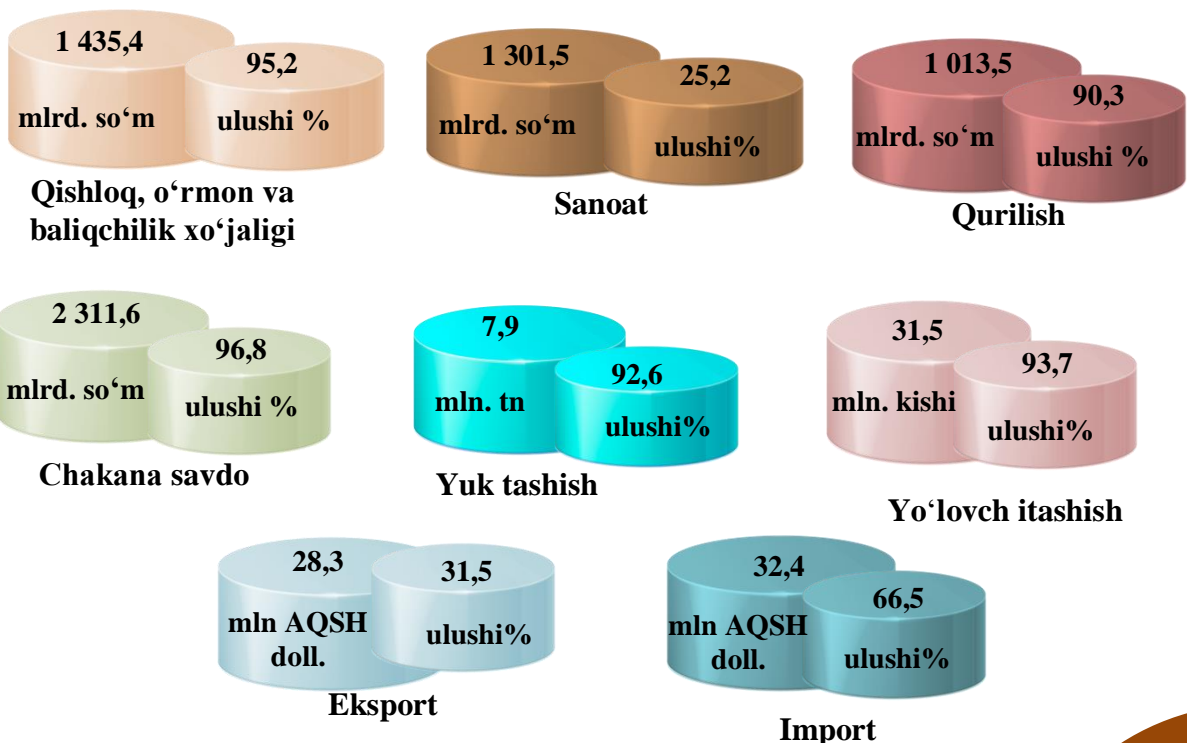
Shahar va tumanlar kesimida faoliyat yuritayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari sonining har 1000 aholiga nisbati, birlikda)*

2024-yil 1-aprel holatiga faoliyat yuritayotgan kichik tadbirkorlik subyektlari soni har 1000 aholiga nisbatan 13,1 birlikni tashkil etib, bu ko‘rsatkich 2023-yilga nisbatan 0,7 birlikka kupaygan.

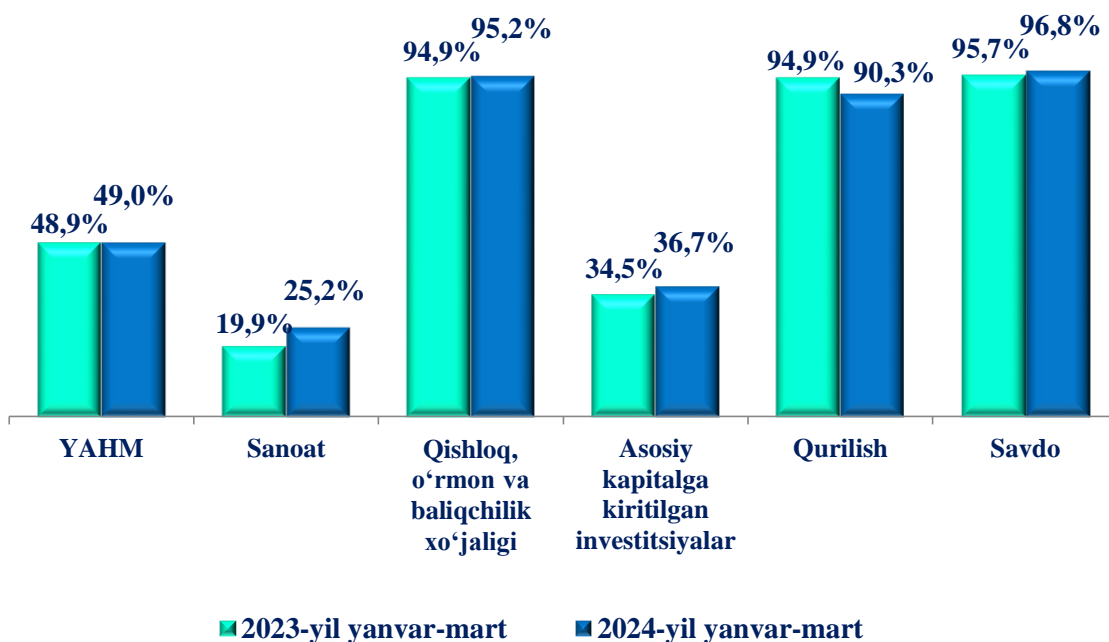
Shahar va tumanlar kesimida kichik tadbirkorlik subyektlari sonining har 1000 aholiga nisbati eng yuqori ko‘rsatkich Nukus tumanida 21,7 birlik, Mo‘ynoq 20,2 birlik, Bo‘zatov 18,0 birlik, Qorao‘zak 17,9 birlik, Qonliko‘l 16,7 birlik, Nukus shahrida 16,1 birlik, Taxtako‘pir 15,9 birlik, Kegeyli 13,0 birlik, Shumanay 12,5 birlik, To‘rtko‘l 12,4 birlik, Ellikqal‘a 12,4 birlik, Qo‘ng‘irot 11,4 birlik, Beruniy 11,4 birlik, Chimboy 11,2 birlik, Xo‘jayli 10,3 birlik, Amudaryo 10,3 birlik, va Taxiatoosh 9,4 birlikka yetdi.

2024 yilning yanvar-mart oylarida kichik tadbirkorlik subyektlari mahsuloti (ishlar, xizmatlar) umumiy hajmidagi ulushi

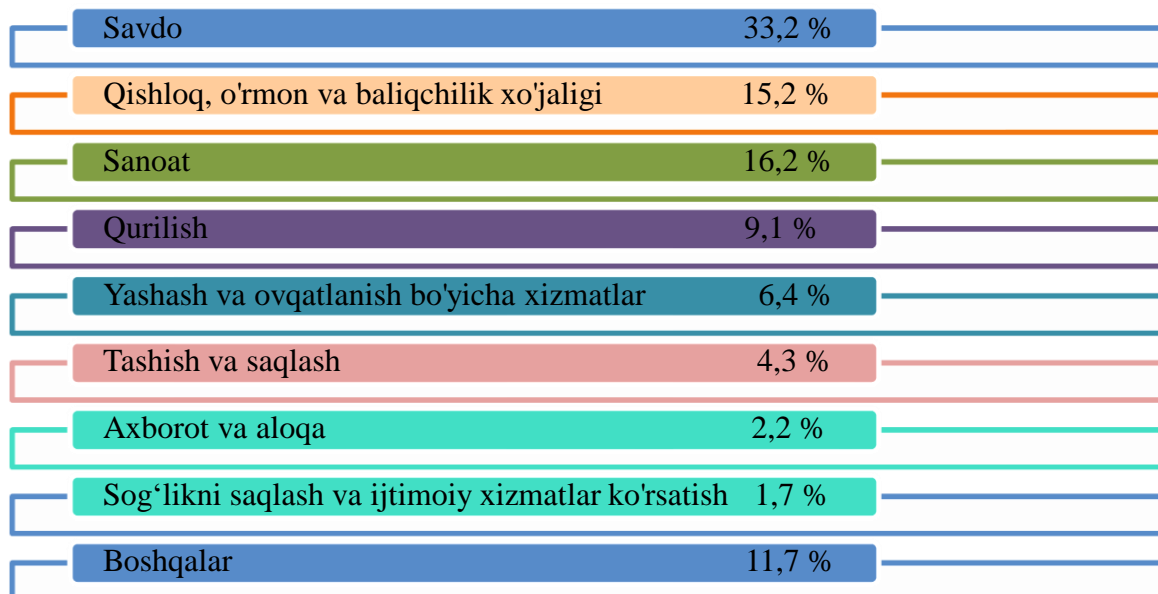

	<i>Kichik tadbirkorlik subyektlari mahsuloti (ish, xizmat) hajmi, mlrd.so‘m</i>	<i>Kichik tadbirkorlik subyektlari mahsuloti (ishlar, xizmatlar) umumiy hajmidagi ulushi, % hisobida</i>
Qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi	1 435,4	95,2
Sanoat	1 301,5	25,2
Qurilish	1 013,5	90,3
Chakana savdo	2 311,6	96,8
Yuk tashish, mln tn.	7,9	92,6
Yo‘lovchi tashish, mln.kishi	31,5	93,7
Eksport, mln. AQSh doll.	28,3	31,5
Import, mln. AQSh doll.	32,4	66,5

**Yalpi hududiy mahsulot va iqtisodiyot tarmoqlari mahsuloti
(ishlar, xizmatlar) umumiy hajmida kichik
tadbirkorlik (biznes) ulushining o‘zgarishi**
(umumiy hajmga nisbatan foiz hisobida)

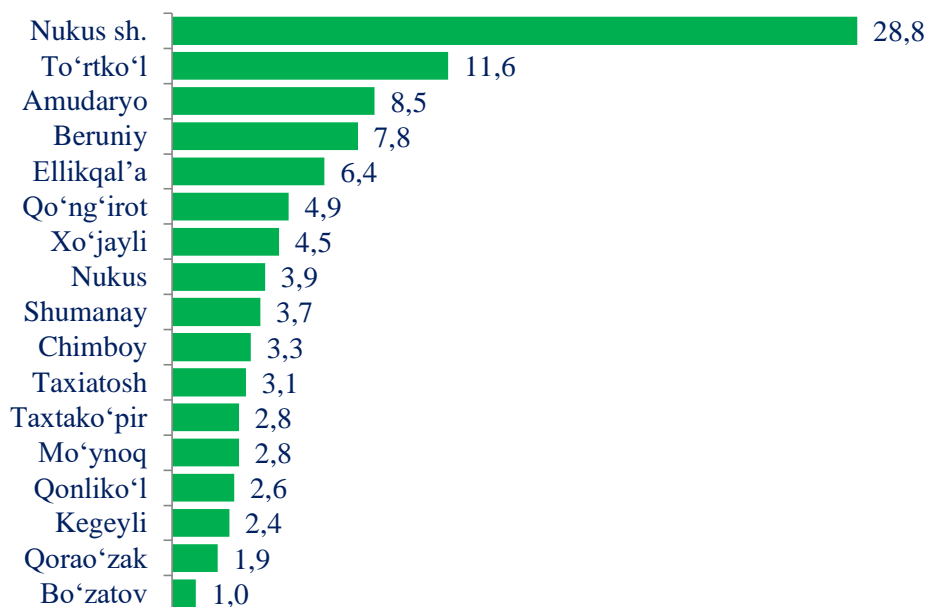

2024-yil yanvar-mart oylarida 28 788 ta kichik korxonalar va mikrofirmalar (dehqon va fermer xo‘jaliklaridan tashqari) davlat ro‘yxatidan o‘tkazilgan bo‘lib, o‘tgan yilning mos davriga nisbatan (25 687 ta) 112,0 foizni tashkil etdi.

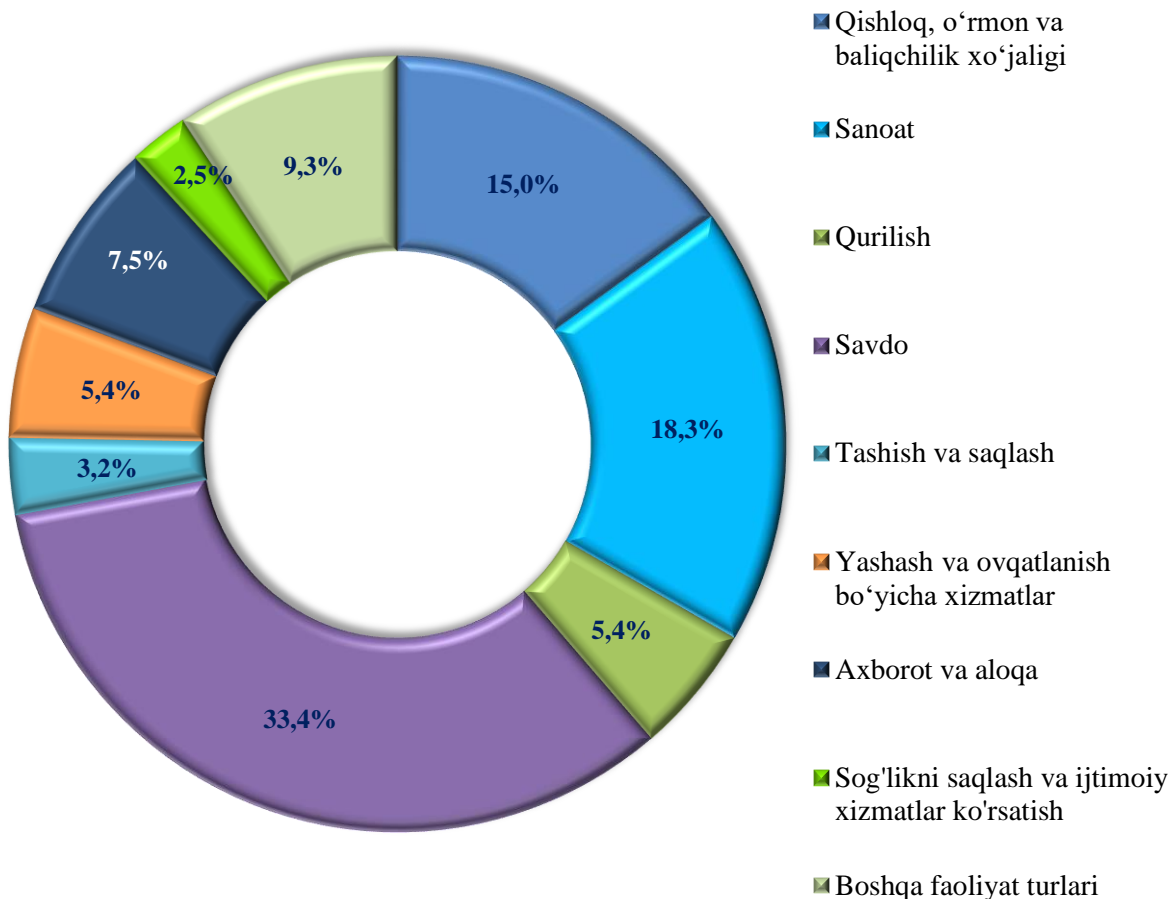

Eng ko‘p kichik korxonalar va mikrofirmalar savdo tarmog‘ida barcha ro‘yxatdan o‘tganlarning savdo (33,2 %), qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligi (15,2 %), sanoat (16,2 %), qurilish (9,1 %), yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlar (6,4 %), tashish va saqlash (4,3 %) hamda axborot va aloqa (2,2 %) va sog‘likni saqlash va ijtimoiy xizmatlar ko‘rsatish (1,7 %) iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tgan.

2024-yil yanvar-mart oylarida yangi tashkil etilgan kichik korxonalar va mikrofirmalarning shahar va tumanlar bo‘yicha ulushi, % da

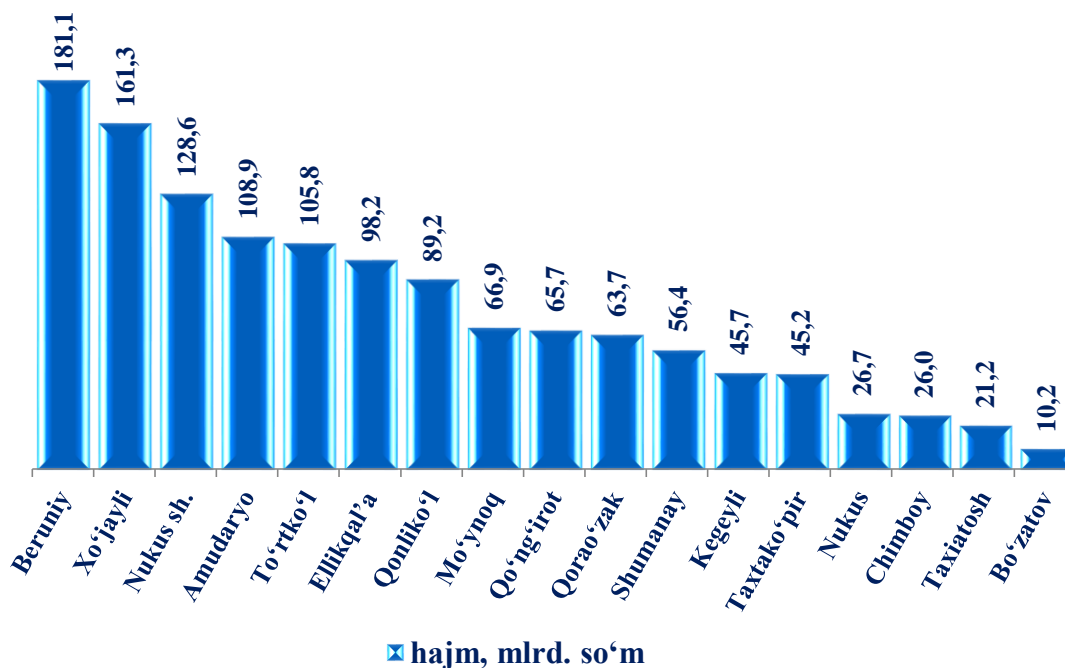

2024-yilning yanvar-mart oylarida yangi tashkil etilgan kichik korxonalar va mikrofirmalarning iqtisodiy faoliyat turlari bo‘yicha ulushi (dehqon va fermer xo‘jaliklarisiz, jamiga nisbatan foiz hisobida)

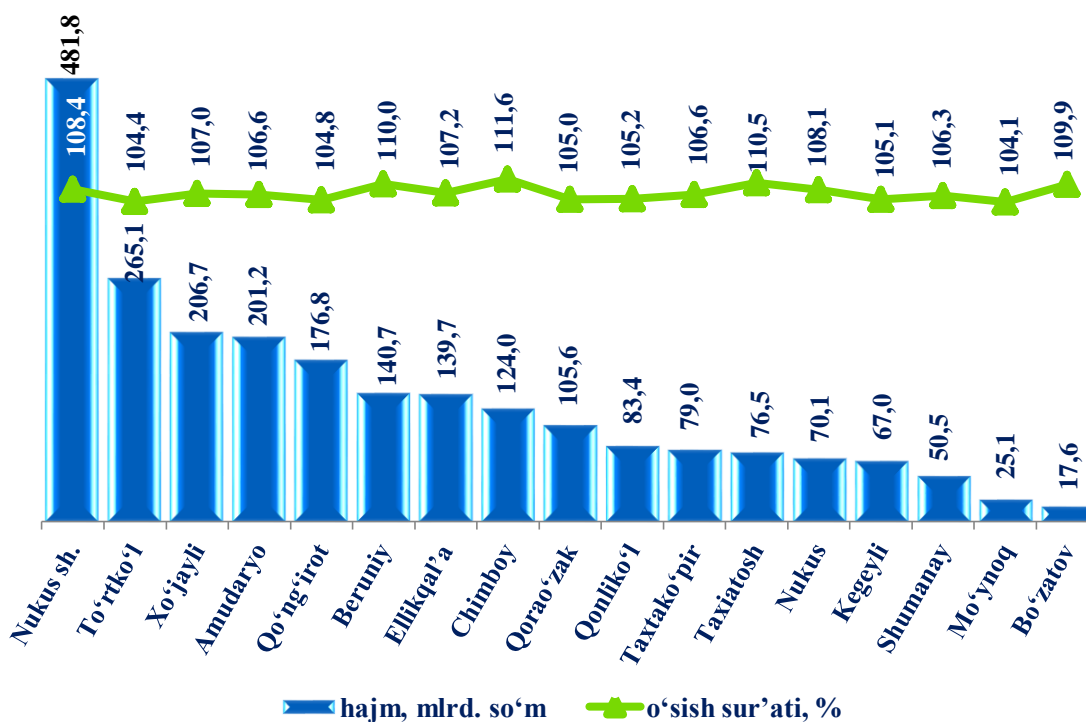

2024-yilning yanvar-mart oylarida shahar va tumanlar bo‘yicha kichik tadbirkorlik (biznes) da sanoat mahsulotini ishlab chiqarish hajmi

Shahar va tumanlar bo‘yicha eng ko‘proq sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi Beruniy (181,3 mlrd. so‘m), Xo‘jayli (161,3 mlrd. so‘m), Nukus shahri (128,6 mlrd. so‘m), Amudaryo (108,9 mlrd. so‘m), To‘rtko‘l (105,8 mlrd. so‘m), Ellikqal‘a (98,2 mlrd. so‘m), Qonliko‘l (89,2 mlrd. so‘m), Mo‘ynoq (66,9 mlrd. so‘m); tumanlar hissasiga to‘g‘ri keladi. Bo‘zatov tumanida (10,2 mlrd. so‘m) sanoat mahsulotlari ishlab chiqarish hajmi past bo‘lib qolmoqda.

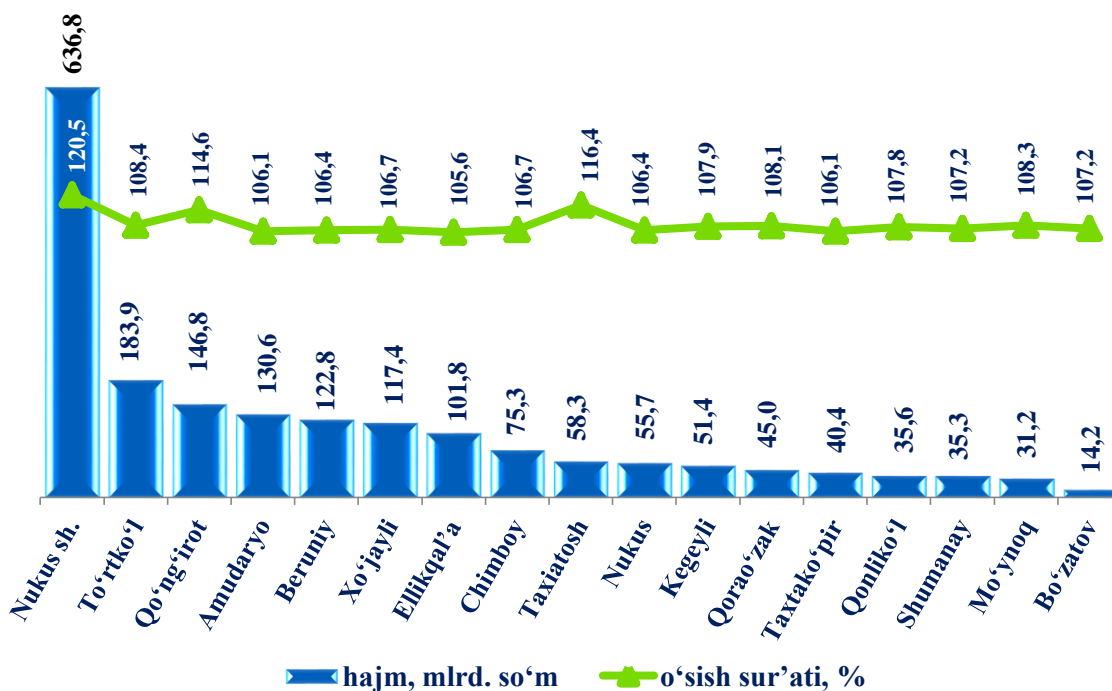

2024-yilning yanvar-mart oylarida shahar va tumanlar bo‘yicha kichik tadbirkorlik (biznes) da chakana tovar aylanmasi hajmi va o‘shish sur‘atlari

Kichik tadbirkorlik (biznes) subyektlari tomonidan chakana tovar aylanmasi hajmida Nukus shahri (481,8 mlrd. so‘m), To‘rtko‘l (265,1 mlrd. so‘m) va Xo‘jayli (206,7 mlrd. so‘m) tumanlari yetakchilik qilmoqda.

2024 yilning yanvar-mart oylarida shahar va tumanlar bo‘yicha kichik tadbirkorlik (biznes) da xizmatlar sohasida hajmi va o‘sinh sur‘atlari

Sanoat ishlab chiqarish sohasining yuqori ulushi Bo‘zatov tumani (jami ishlab chiqarish hajmiga nisbatan ulushi (100,0 %), Beruniy ulushi (98,9 %), Xo‘jayli ulushi (94,5 %), Shumanay ulushi (92,3 %), tumanlariga va eng past ulushi Taxiatoosh tumani (2,2 %) to‘g‘ri keladi.

Xizmatlar sohasida tuman bo‘yicha jami xizmat ko‘rsatish hajmida kichik tadbirkorlikning yuqori ulushlari Xo‘jayli (jami xizmatlar hajmiga nisbatan ulushi (74,4 %), Taxtako‘pir (72,8 %), Qorao‘zak (70,6 %), Nukus tumani (69,1 %), Kegeyli (69,1 %), Mo‘ynoq (68,6 %), To‘rtko‘l (68,4 %), Shumanay (68,3 %), Taxiatoosh (66,1 %), Chimboy (65,6 %), Ellikqal‘a (64,9 %), tumanlariga to‘g‘ri keldi.

STATISTIK KO‘RSATKICHLARGA IZOHLAR

Tadbirkorlik faoliyati (tadbirkorlik) – tadbirkorlik faoliyati sub’ektlari tomonidan qonun hujjatlariga muvofiq amalga oshiriladigan, o‘zi tavakkal qilib va o‘z mulkiy javobgarligi ostida daromad (foyda) olishga qaratilgan tashabbuskorlik faoliyatidir.

Tadbirkorlik faoliyati sub’ektlari (tadbirkorlik sub’ektlari) belgilangan tartibda davlat ro‘yxatidan o‘tgan hamda tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirayotgan yuridik va jismoniy shaxslardir.

Yuridik shaxs – o‘z mulkida, xo‘jalik yuritishida yoki operativ boshqaruvida alohida mol-mulkka ega bo‘lgan hamda o‘z majburiyatlari yuzasidan ushbu mol-mulk bilan javob beradigan, o‘z nomidan mulkiy yoki shaxsiy nomulkiy huquqlarga ega bo‘la oladigan va ularni amalga oshira oladigan, majburiyatlarni bajara oladigan, sudda da‘vogar va javobgar bo‘la oladigan tashkilot yuridik shaxs hisoblanadi.

Yuridik shaxslar mustaqil balans yoki smetaga ega bo‘lishlari kerak.

Tadbirkorlik subyektlari o‘z faoliyatlarini muvofiqlashtirish, shuningdek, o‘z huquqlari va manfaatlarini ifoda etish hamda himoya qilish maqsadida, notijorat tashkilotlar bo‘lgan uyushmalarga (ittifoqlarga) va boshqa birlashmalarga birlashishi mumkin.

Chakana savdo bu – oxirgi foydalanuvchilarga tovarlar va xizmatlar sotish bilan bog‘liq iqtisodiy faoliyat.

Ulgurji savdo bu – katta miqdordagi tovarlarni sotishni o‘z ichiga olgan iqtisodiy faoliyat.

Kichik va o‘rta biznes - mustaqil mulk egaligiga, xo‘jalik faoliyatini mustaqil tashkil etishga asoslangan va o‘z tarmog‘ida hukmron mavqe tutmaydigan biznes. Turli mamlakatlarda kichik va o‘rta biznes sub’yektlari maqomini belgilab beruvchi mezonlar sifatida korxonada band bo‘lgan ishlovchilar soni, korxonaning tovar aylanmasi, aktivlar, kapitallar, foyda miqdori va boshqa ko‘rsatkichlardan foydalaniladi. O‘zbekistonda kichik va o‘rta biznes subyektlarini aniqlashda korxonada ishlovchilar soni mezon qilib olingan.